

YTTRANDE

2020-11-04

Ärendenr:

NV-08360-20

Mark- och miljööverdomstolen

svea.avd6@dom.se

Yttrande i mål nr M 8994-20, angående fastställande av slutliga villkor rörande utsläpp till luft av dioxin, utredningsvillkor U13, vid Rönnskärsverken i Skellefteå kommun

Med anledning av Mark- och miljööverdomstolens föreläggande (aktbilaga 9) anför Naturvårdsverket följande.

Naturvårdsverket har tagit del av bolagets yttrande aktbilaga 7.

1. Inställning och yrkande

Naturvårdsverket vidhåller de yrkanden som har framställts tidigare i målet genom överklagande den 18 juni 2020 (aktbilaga 1). Därtill vidhåller Naturvårdsverket de grunder och utveckling av talan som framställts i anført yttrande.

2. Utveckling av talan

2.1.1. Sammanfattning

Det är alltjämt Naturvårdsverkets bedömning att det yrkade villkorsförslaget är miljömässigt motiverat och ekonomiskt rimligt. Med anledning av bolagets bemötande finner Naturvårdsverket skäl att utveckla och förtydliga vår talan enligt följande.

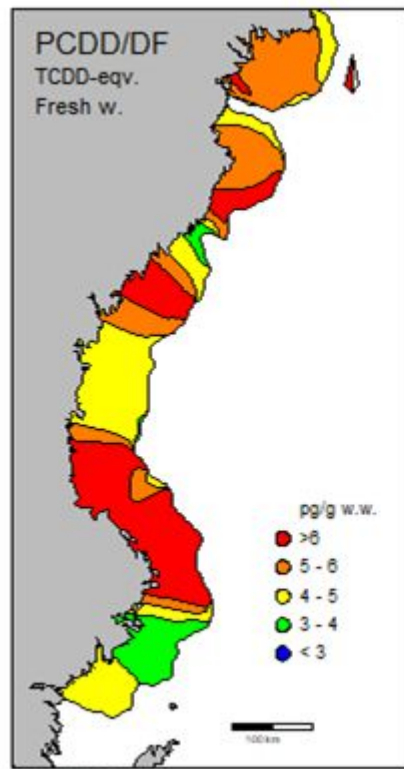
Inledningsvis kan konstateras att Naturvårdsverket delar bolagets syn på att det finns osäkerheter avseende källor till och spridning av dioxiner. Med beaktande av dessa osäkerheter är det av yttersta vikt att bolaget, såsom en av de största punktkällorna för dioxiner i Sverige, vidtar utsläppsminskande åtgärder och nogga bevakar sina utsläpp. Naturvårdsverket vill återigen framhålla att den av oss föreslagna provtagningsutrustningen går att anpassa för bolagets verksamhet.

2.1.2. *Dioxin i abborre*

Dioxin är stora molekyler som är lipofila och därmed inlagras i fettvävnad. Abborre har lite fettvävnad och därför olämplig för att analysera förekomsten av dioxiner. Av samma skäl avser Livsmedelverkets rekommendationer bara förtäring av fet fisk. Naturvårdsverket menar därför att det inte är förvånande att abborre, som är en mager fisk, har låga halter av dioxin nära Rönnskär¹.

2.1.3. *Dioxiners ursprung*

Såsom bolaget har konstaterat indikerar beräkningar att större delen av dioxinerna i Sverige har ursprung från andra länder. Det finns däremot betydande punktkällor för dioxiner även i Sverige. Hade en stor andel kommit från utlandet och haft ett centraleuropeiskt ursprung hade man sett en gradient norrut med bättre värden i Bottenviken. Det finns inte ny data på fisk med utgångspunkt i ett stort antal prov, men en sådan studie utfördes år 2007. Trots studiens ålder är den intressant eftersom halveringstiden för dioxiner är lång. Bilden nedan visar inte dioxinernas ursprung men indikerar att det finns äldre eller pågående punktkällor som har betydelse².

Kartan bygger på många prov tagna samma år vid ungefär samma tidpunkt, Men är från 2007

Chemical anal.: [Umeå univ.](#)

2.1.4. *Dioxiner i Östersjöfisk*

Bolaget har anfört att dioxinhalterna i Östersjöfisk inte är ett stort problem, men detta är en uppfattning som inte delas av Naturvårdsverket. Vid kontakt med den person, på Naturhistoriska riksmuseet som tog fram underlag och utförde

¹ Abborre <2 g fett per 100 g, Sill/Strömning >8 g fett per 100 g

² Säsongsvariation och geografisk variation i koncentrationer av dioxiner, dibensofuraner och dioxinlika PCB:er i strömning från Bottenhavet, Länsstyrelsen i Gävleborg 2007

analysen för Naturvårdsverkets räkning³, bekräftades att sammanställda data saknas från de senaste åren. Utifrån existerande data anser han att mönstret har förändrats, att dioxin har minskat generellt sett men att nivåerna i Östersjöfisk är höga i förhållande till gränsvärdena. Nedan är en bild från 2017⁴ som tydliggör situationen.

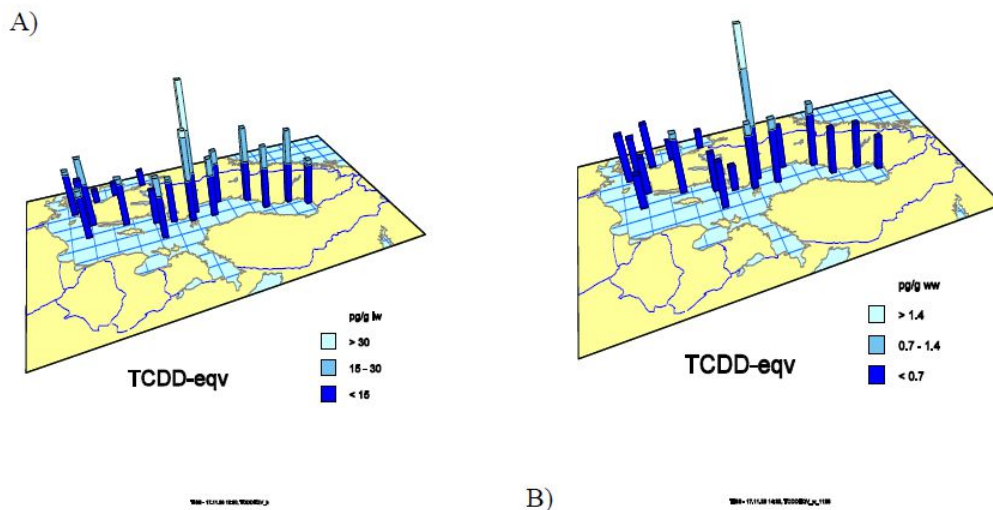

Figure 27.1. Spatial variation in concentration of WHO₀₅-TEQ (PCDD/PCDF) in herring muscle, in A) expressed as pg/g TEQ on lipid weight basis and B) expressed pg/g TEQ on wet weight basis. In B) the quality standard in biota with regards to secondary poisoning is 0.6 pg/g wet weight and shown as the deep blue part of the bars.

Det bör återigen noteras att dioxinernas farlighet numera bedöms vara större än vid tidpunkten när bilden togs fram. En ökad kunskap om utsläppen är av mycket stor vikt för både bolag och samhället i stort för att i framtiden kunna vidta ytterligare åtgärder där det är möjligt och rimligt.

2.1.5. BREF:ar

Naturvårdsverket har återigen gått igenom rådatan som användes för framtagandet av NFM⁵ BREF:en. All information ligger på en server hos JRC⁶ och Naturvårdsverket har tillgång till den men informationen är inte offentlig. Inga nya data gällande dioxiner kunde hittas efter första datainsamlingen utan i andra datainsamlingsrundor skedde främst uppdatering av tekniska data och bara mindre omfattning utsläppsdata.

2.1.6. Sveriges införande av BAT-slutsatser med mera jämfört med andra länder

Med anledning av bolagets hänvisning till andra länders reglering bör det klargöras att Sveriges införande av BAT-slutsatser skiljer sig markant i detta hänseende.

³ Anders Bignert

⁴ Comments Concerning the National Swedish Contaminant Monitoring Programme in Marine Biota, 2017

⁵ Best Available Technique (BAT) Reference document for the Non-Ferrous Metals Industries

⁶ Joint research center, EU's generaldirektorats gemensamma forskningscenter

Nästan alla branscher i andra länder påbörjar en prövning när nya BAT-slutsatser har antagits. Därmed får de tillstånd som bygger på haltvillkor men det kommer också finnas andra villkor som reglerar verksamheten eftersom dessa haltvillkor bara gäller normal drift.

Sverige har istället valt att genomföra industriutsläppsdirektivets bestämmelser om BAT-slutsatser m.m. som generella föreskrifter i industriutsläppsförordningen. Naturvårdsverkets inställning är att haltvillkor, enligt BAT-AEL för normala driftförhållanden, i kombination med totalmängd krävs för att uppfylla industriutsläppsdirektivets art. 14.1 f)⁷ och därmed är applicerbart i det enskilda fallet i enlighet med praxis.⁸ Mängdvillkoret bör vara rimligt utformat så att verksamheten behöver förhålla sig till det men att det inte blir begränsande för produktionsmängden. Haverier har utmönstrats som icke straffsanktionerat och därför är det orimligt med så stor marginal som underinstansens dom medger.

2.1.7. Mängder

Naturvårdsverket noterar att bolaget å ena sidan säger att de har låga utsläpp men samtidigt att de avser att ha anläggningen i drift periodvis så att större dioxinmängder kan släppas ut. Detta talar enligt Naturvårdsverket för att det är än mer angeläget att provtagningen sker under längre tidsperioder, samt att de rapporterade utsläppen därmed bättre belyser de faktiska utsläppen.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschef Karin Dunér

Vid den slutliga handläggningen av ärendet har i övrigt deltagit miljöjuristen Charlotte Rehbäck samt tekniska handläggarna Matthis Kaby och Annika Månsson, den sistnämnde föredragande.

För Naturvårdsverket

Karin Dunér

Annika Månsson

⁷ Enligt art. 14.1 f) Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp ska medlemsstaterna säkerställa att tillståndet omfattar åtgärder som rör andra förhållanden än normala driftförhållanden, t.ex. arbete med igångsättande och urdrifttagning, läckor, störningar i driften och tillfälliga avbrott.

⁸ <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6702-1.pdf?pid=17109>